

QOY ƏDALƏT ZƏFƏR ÇALSIN!

"SƏS" qəzeti mənim
üçün ən əziz qəzetdir

№ 073 (7483)

Qəzet 1991-ci il
yanvarın 11-dən çıxır

3 oktyabr 1993-cü il: Azərbaycan
dövlətçiliyinin yeni mərhələsi

4

2 oktyabr 2026-cı il.
Qiyməti 1 manat

Prezident İlham Əliyev "ADEX 2026" və "Securex Caspian" sərgiləri ilə tanış olub

2

Milli maraqlar, xarici təzyiqlər və strateji balans

5

YAP-ın VIII qurultayının
nümayəndələri Ulu Öndər Heydər
Əliyevin xatirəsini yad ediblər

6

Sİ və ekologiya:
qələbə kimin olacaq?

7

Diplomdan əvvəl
bacarıq: Azərbaycan əmək bazarında
"kağız üzərində ixtisas" dövrü bitir?

8

"Feyk xəbərlərdən
qorunmaq üçün
media
savadlılığı ən
aktual məsələdir"

6

Bakı global investisiya platformasına çevrilir

6

Prezident İlham Əliyev “ADEX 2026” və “Securex Caspian” sərgiləri ilə tanış olub

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev və birinci xanım Mehriban Əliyeva sentyabrın 30-da Bakı Ekspo Mərkəzində keçirilən “ADEX 2026” 6-cı Azərbaycan Beynəlxalq Müdafiə Sərgisi və “Securex Caspian” 15-ci Beynəlxalq Daxili Təhlükəsizlik, Mühafizə və Xilasetmə Avadanlıqları Sərgisi ilə tanış olublar.

Müdafiə naziri Zakir Həsənov və müdafiə sənayesi naziri Vüqar Mustafayev dövlətimizin başçısına və birinci xanıma sərgilər barədə məlumat verdilər. Regionun böyük

hərbi-texnoloji platforması olan və müdafiə sənayesinin global güclərini bir araya gətirən “ADEX 2026” müasir hərbi texnologiyaların və avadanlıqların, o cümlədən Azərbaycanın müdafiə sənayesi kompleksinin qüdrətinin nümayişi baxımından mühüm rol oynayır.

“ADEX” sərgisi Müdafiə Sənayesi Nazirliyinin təşəbbüsü və təşkilatı dəstəyi, Müdafiə Nazirliyinin dəstəyi ilə keçirilir. Sərginin təşkilatçısı isə “Caspian Event Organisers” şirkətidir. Bu il “ADEX 2026”-da rekord sayda şirkət iştirak edir. Buna görə Bakı Ekspo Mərkəzinin əlavə pavilyonu da istifadəyə verilib. Bir pavilyon isə ilk dəfə milli ekspozisiya üçün ayrılıb. “ADEX 2026” sərgisinə 39 ölkədən 59 xarici nümayəndə heyəti qeydiyyatdan keçib. Bu il ABŞ-nin bir neçə nüfuzlu şirkəti sərgidə ilk dəfə iştirak edir. Burada ən geniş təmsil olunan ölkə isə qardaş Türkiyədir. “ADEX” tarixində ilk dəfə olaraq sərginin rəsmi mərc kolleksiyası təqdim olunur.

Bununla yanaşı, “ADEX News” adlı qəzet çapdan çıxacaq. “Securex Caspian” sərgisində hüquq-mühafizə, sərhəd, xilasetmə, yanğınsöndürmə və xüsusi xidmət orqanları üçün nəzərdə tutulmuş ləvazimatlar, kompleks mühafizə sistemləri və perspektivli texnologiyalar, o cümlədən ekspert-kriminalistika vasitə və sistemləri, əməliyyat-axtarış, qəza-xilasetmə vasitə və avadanlıqları nümayiş etdirilir. “ADEX” və “Securex Caspian” sərgilərinə 30 ölkədən 277 şirkət qatılıb. Sərgilərdə 14 ölkənin milli pavilyonu quraşdırılıb.

Prezident İlham Əliyev və birinci xanım Mehriban Əliyeva əvvəlcə Azərbaycan Respublikasının Müdafiə Nazirliyinin stendi ilə tanış oldular. “ADEX 2026”-da Azərbaycan Ordusunun silahlanması olan artilleriya sistemləri, aviasiya texnikası və pilotsuz sistemlər nümayiş etdirilir. Nazirliyin ekspozisiyası həm sərgi zalında, həm də açıq sahədə yerləşir.

2023-cü ildə Prezident İlham Əliyevin Fərmanı ilə Müdafiə Sənayesi Nazirliyinin tabeliyində yaradılan “Azərsilah” Müdafiə Sənayesi Holdingi silah istehsalının, satışının və ixracının təşkilini həyata keçirir. İstehsal imkanlarının genişləndirilməsi, yeni nəsil silahların hazırlanması və beynəlxalq əməkdaşlıq qurumunun fəaliyyətində əsas istiqamətlərdir.

Azərbaycanın “Vektor” Şirkətlər Qrupu da sərgidə iştirak edir. “Vektor” ölkəmizin müdafiə sənayesi sahəsində fəaliyyət göstərir. O, raketlər, hərbi geyim və müxtəlif hərbi aksesuarlar istehsal edir. Dövlətimizin başçısı və birinci xanım 1984-cü ildə İstanbulda qu rulmuş və hazırda Türkiyənin ən iri müdafiə texnikası ixracatçısı olan “Baykar” şirkətinin stendinə baxdılar. “Bayraktar TB2” taktiki PUA-sı 30-dan çox ölkəyə ixrac olunub. Şirkət, həmçinin daha ağır “Bayraktar AKINCI”, “TB3” (gəmi göyərtəsindən qalxa bilən) və reaktiv mühərrikli “Kızılelma” pilotsuz qırıcısını istehsal edir. “Baykar”, eyni zamanda, yerüstü idarəetmə stansiyaları, avionika və mühərrik istehsalı istiqamətində də çalışır.

Türkiyənin “Aselsan” şirkəti də sərgidə iştirak edir. Bu şirkət 1975-ci ildə Ankarada təsis edilib və Türkiyənin ən böyük müdafiə sənayesi şirkətidir. “Aselsan” radar və radioelektron mübarizə sistemləri, hərbi rabitə, hava hücumundan müdafiə, elektrooptika, avionika, məsafədən idarəolunan silah stansiyaları və dronəleyhinə sistemlər istehsal edir. Onun adı dünyanın ən iri 50 müdafiə sənayesi şirkəti siyahısında yer alır.

“EDGE Group” - Birləşmiş Ərəb Əmirliklərinin dövlət müdafiə və qabaqcıl texnologiyalar qrupudur. 2019-cu ildə ölkənin 25-dən çox müdafiə sənayesi müəssisəsinin birləşdirilməsi ilə yaradılan və qısa müddətdə dünyanın ən böyük 25 müdafiə sənayesi şirkəti sırasına daxil olan “EDGE” dəqiq idarəolunan sursat və raketlər, avtomotom hava və dəniz sistemləri, radioelektron mübarizə, zirehli texnika və elektron mühərri-bə həlləri istehsal edir.

Slovakiya Respublikası sərgidə milli pavilyonu ilə iştirak edir. Bu ölkənin müdafiə sənayesi, o cümlədən artilleriya, zirehli və xüsusi texnikalar, özüyəriyən haubitsa, dron, kimyəvi aşkarlama, aviasiya təmiri və radar, kabel qovşaqları, silah modernləşdirilməsi sahələrində aparıcı şirkətləri sərgiyə qatılıb.

“EDGE Group” - Birləşmiş Ərəb Əmirliklərinin dövlət müdafiə və qabaqcıl

Rəsmi xronika

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev sentyabrın 25-də Tacikistanın Baş naziri Koxir Rəsulzodanı qəbul edib.

* * *

Sentyabrın 25-də Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev dünyanın aparıcı investisiya şirkətlərindən olan “Neuberger Berman”-ın sədri və baş icraçı direktoru Corc Volkeri qəbul edib.

* * *

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev sentyabrın 25-də dünyanın aparıcı investisiya şirkətlərindən olan “Brookfield Asset Management”-in baş icraçı direktoru Konnor Teskini qəbul edib.

* * *

Sentyabrın 25-də Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev aktivlərin idarə edilməsi üzrə dünyanın aparıcı şirkətlərindən biri olan “BlackRock”-un tərkibində fəaliyyət göstərən global infrastruktur investisiya şirkəti - “Global Infrastructure Partners”-in (GIP) təsisçisi, sədri və baş icraçı direktoru Adebayo Ogunlesini qəbul edib.

* * *

Sentyabrın 26-da Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin himayəsi altında Bakıda keçirilən II Azərbaycan Beynəlxalq İnvestisiya Forumu çərçivəsində “Parçalanmış dünyada etimadın bərpası: Cənubi Qafqaz global bağlantı və investisiya sabitliyinin dayacağı kimi” mövzusunda tədbir təşkil olunub. Prezident İlham Əliyev tədbirdə iştirak edib.

* * *

Sentyabrın 26-da Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin iştirakı ilə Bakıda Konqres Mərkəzində onlayn formatda Mingəçevir Sənaye Parkında “Textile Horizon” MMC-nin “Tekstil Klasteri” layihəsi üzrə istehsal müəssisəsinin təmələqoyma mərasimi keçirilib.

* * *

Sentyabrın 26-da Bakı Şəhər Halqasında Formula 1 Azərbaycan Qran-Prisinin əsas yarışı keçirilib. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev, birinci xanım Mehriban Əliyeva və ailə üzvləri yarışı izləyiblər.

* * *

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev sentyabrın 26-da Beynəlxalq Avtomobil Federasiyasının prezidenti Məhəmməd Ben Sulayem ilə görüşüb.

* * *

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev və birinci xanım Mehriban Əliyeva sentyabrın 27-də Anım Günü ilə əlaqədar Bakıdakı Zəfər parkında olublar.

* * *

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev sentyabrın 29-da FIFA-nın prezidenti Canni İnfantinonu qəbul edib.

* * *

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev sentyabrın 30-da Böyük Britaniya və Şimali İrlandiya Birləşmiş Krallığının müdafiə üzrə dövlət naziri Lord Vernon Kioakeri qəbul edib.

texnologiyalar qrupudur. 2019-cu ildə ölkənin 25-dən çox müdafiə sənayesi müəssisəsinin birləşdirilməsi ilə yaradılan və qısa müddətdə dünyanın ən böyük 25 müdafiə sənayesi şirkəti sırasına daxil olan “EDGE” dəqiq idarəolunan sursat və raketlər, avtomotom hava və dəniz sistemləri, radioelektron mübarizə, zirehli texnika və elektron mühərri-bə həlləri istehsal edir.

Slovakiya Respublikası sərgidə milli pavilyonu ilə iştirak edir. Bu ölkənin müdafiə sənayesi, o cümlədən artilleriya, zirehli və xüsusi texnikalar, özüyəriyən haubitsa, dron, kimyəvi aşkarlama, aviasiya təmiri və radar, kabel qovşaqları, silah modernləşdirilməsi sahələrində aparıcı şirkətləri sərgiyə qatılıb.

Əvəli-Səh-2

Prezident İlham Əliyev “ADEX 2026” və “Securex Caspian” sərgiləri ilə tanış olub

Çin Xalq Respublikası da sərgidə iştirak edən ölkələr arasındadır. “China National Aero-Technology Import & Export Corporation” - Çin aviasiya sənayesi korporasiyasının (AVIC) xarici ticarət və ixrac qolu hesab olunur. Şirkət döyüş və təlim təyyarələrinin, helikopterlərin, pilotsuz uçuş aparatlarının, avionikanın, aviasiya silahlarının və texniki xidmətin beynəlxalq satışını həyata keçirir. “China North Industries Corporation” - Çinin ən iri dövlət quru sistemləri və sursat qrupu, həmçinin dünyanın aparıcı müdafiə sənayesi şirkətlərindən biridir. Döyüş tankları (VT-4), zirehli döyüş maşınları, yedəkdə daşınan və özüyəriyən artilleriya, yaylım atəşli raket sistemləri, tankəleyhinə raketlər, atıcı silahlar, həmçinin sərbəst uçan döyüş sursatı istehsal edir. Onun mülki sahədə də geniş fəaliyyəti var.

“Czechoslovak Group” (CSG) - Çexiya və Slovakiyada, həmçinin Avropada və ABŞ-də 100-dən çox müəssisəni birləşdirən sənaye və müdafiə holdingidir. O, həmçinin Avropanın ən sürətlə inkişaf edən müdafiə sənayesi qruplarından biridir. Şirkət zirehli texnika, artilleriya, radarlar, irikalıbrli silah istehsalı və aviasiya təmiri sahəsində fəaliyyət göstərir.

İsrailin “UVision Air” şirkəti sərbəst uçan döyüş sursatı üzrə ixtisaslaşıb. Bu silahlar hədəf bölgəsinə uçur, orada gözləyir və komanda veriləndə zərbə endirir. Əsas məhsulu “HERO” sistemidir. Sistemlər xaçvari açılan qanad quruluşuna malikdir, nəqliyyat vasitələri, gəmilər və yüngül platformalardakı konteynerlərdən buraxılır və operatora uçuş zamanı hücumdan imtina etmək imkanı verir. “Ondas Holdings” - ABŞ-nin avtonom dron və özəl simsiz şəbəkə qrupudur. “American Robotics” və “Airobotics” şirkətləri vasitəsilə avtomatik dron stansiyaları, dronəleyhinə sistem və sənaye şəbəkə həlləri istehsal edir. Şirkət ABŞ Ordusunun standart tapança və avtomat silah təchizatçısıdır.

“IAI – Israel Aerospace Industries” İsrailin ən iri aerokosmik və müdafiə qrupudur. 1953-cü ildən fəaliyyət göstərən qrup “Heron” və “Harop” pilotsuz uçuş aparatları, “Barak” hava hücumundan müdafiə sistemi, ballistik raketdən müdafiə sistemi, radar və radioelektron sistemləri, “LORA” ballistik raket, rabitə və kəşfiyyat peykləri istehsal edir. Onun fəaliyyət istiqamətinə sənişin təyyarəsinin yük təyyarəsinə çevrilməsi də daxildir.

“Rafael Advanced Defense Systems Ltd” İsrailin raket və müdafiə sistemləri şirkətidir. Əvvəllər Müdafiə Nazirliyinin tədqiqat qurumu olub, 2002-ci ildə isə dövlət şirkətinə çevrilib. “Iron Dome” və “David's Sling” hava hücumundan müdafiə sistemləri, “SPIKE” tankəleyhinə idarəolunan raket sistemi, raketlər, zərbə sursatı onun əsas məhsullarıdır.

Prezident İlham Əliyev və birinci xanım Mehriban Əliyeva İtaliyanın “Leonardo” şirkətinin stendinə də baxdılar. “Leonardo”

İtaliyanın aerokosmik, müdafiə və təhlükəsizlik qrupudur və Avropanın ilk üç müdafiə sənayesi şirkəti sırasındadır. Şirkət helikopter, təlim-döyüş təyyarələri, radar və radioelektron mübarizə sistemləri, dəniz topları, kosmik sistemlər və kibertəhlükəsizlik həllərinin istehsalı ilə məşğuldur.

İsrailin sərgidə iştirak edən digər bir şirkəti isə “Elbit Systems”dir. O, İsrailin ən iri özəl müdafiə elektronika şirkəti kimi 1966-cı ildən fəaliyyət göstərir. Komandanlıq sistemləri, radioelektron mübarizə, “Hermes” pilotsuz uçuş aparatı, artilleriya sistemləri, avionika və dəbilqəyə quraşdırılan göstəricilər istehsal edir. Şirkət

“Rəqəmsal Ordu” konsepsiyası üzrə bir sıra ölkələrdə proqramlar həyata keçirir.

Türkiyənin gəmiqayırma müəssisəsi - “Dearsan” qardaş ölkənin aparıcı hərbi gəmi istehsalçılarındandır. Müəssisə Türkiyə Hərbi Dəniz Qüvvələri üçün patrul qayıqları inşa edib. Hazırda isə açıq dəniz patrul gəmiləri layihəsini həyata keçirir. Müəssisə, həmçinin ixrac istiqamətində sürətli hücum və patrul gəmiləri, desant və köməkçi gəmilər inşa edir. Türkiyənin 1988-ci ildə Ankarada təsis edilən “Roketsan” şirkəti lazerlə idarəolunan raket, tankəleyhinə raket, qanadlı və ballistik raketlər, hava hücumundan müdafiə

sistemləri, yaylım atəşli raket sistemləri üçün mərmilər və kompozit raket mühərrikləri istehsal edir.

Sərgidə Serbiyanın “Yugoimport” şirkəti də iştirak edir. “Yugoimport” Serbiyanın dövlət müdafiə məhsulları istehsalı və ixracı müəssisəsidir. Ölkənin hərbi sənayesinin əsas ixracatçısı olan şirkət özüyəriyən haubitsa, yaylım atəşli raket sistemləri, iri, orta və kiçikkalıbrli silahlar, minaatan mərmilər, döyüş başlıqları, idarəolunan raketlər, zirehli texnika və pilotsuz uçuş aparatları istehsal edir. Çinin “CPMIEC” (“China National Precision Machinery Import & Export Corporation”) şirkəti raket və hava hücumundan müdafiə sistemlərinin ixracı üzrə ixtisaslaşmış dövlət müəssisəsidir. Şirkət hava hücumundan müdafiə kompleksləri ilə yanaşı, gəmi, tankəleyhinə raket sistemləri, taktiki raketlər, pilotsuz uçuş aparatları və sahil müdafiə sistemlərinin beynəlxalq satışını həyata keçirir.

“Rheinmetall” Almaniyanın müdafiə və avtomobil qrupudur. O, Avropanın ən iri sursat və zirehli texnika istehsalçılarındandır. Zirehli döyüş maşınları, “Leopard 2” tankının 120 mm silahı, artilleriya və tank sursatı, hava hücumundan müdafiə sistemi, hərbi yük maşınları və müdafiə elektronika şirkətin əsas məhsullarıdır. “Rheinmetall” son illərdə Avropada bir sıra yeni sursat zavodları açıb. Pakistanın dövlət aviasiya kompleksi bu ölkənin Hərbi Hava Qüvvələrinin tabeliyindədir. “JF-17 Thunder” qırıcısının Çinlə birgə istehsalını, həmçinin təlim təyyarəsinin istehsalı və ixracı, pilotsuz uçuş aparatları, avionika və radar istehsalı, hərbi təyyarə və mühərriklərin əsaslı təmiri ilə məşğuldur.

Dövlətimizin başçısı Özbəkistanın Müdafiə Sənayesi Agentliyinin stendi ilə də tanış oldu. Agentlik ölkə daxilində hərbi məhsulların istehsalını təşkil edir, silahlı qüvvələr üçün satınalmaları həyata keçirir və beynəlxalq hərbi-texniki əməkdaşlığı əlaqələndirir. Son illərdə dron və dronəleyhinə sistemlər, mühafizə vasitələri və atıcı silah-sursat istiqamətlərində yerli istehsalı inkişaf etdirir.

Böyük Britaniya və Şimali İrlandiya Birləşmiş Krallığı da sərgidə təmsil olunur. Krallığın Müdafiə Nazirliyinin stendində bu nazirliklə yanaşı, “BAE Systems”, 14 Britaniya şirkətini təmsil edən Kembridj Ticarət Palatası və “Rolatube Technology” şirkəti yer alıb. “BAE Systems” Avropanın ən iri müdafiə sənayesi şirkətidir. Açıq sərgi sahəsində Müdafiə Nazirliyi, “Azərsilah” Müdafiə Sənayesi Holdingi, “VLand Systems” MMC, “Improtex”, “AZDEF” və “Exclases Holdings Limited” şirkətləri ən son texnologiyalarını nümayiş etdirirlər.

3 oktyabr 1993-cü il: Azərbaycan dövlətçiliyinin yeni mərhələsi

Düşünülmüş və məqsədyönlü siyasəti ilə Azərbaycanı dünya birliyinin fəal üzünə çevirən, bugünkü uğurlarımız üçün möhkəm baza yaradan Ulu Öndər Heydər Əliyevin Azərbaycan xalqının tarxində böyük rolu vardır. Onun hər addımı ölkəmizin inkişaf tarixinə biribirindən əhəmiyyətli uğur səhifələrini yazıb. Onun ideyaları hər bir azərbaycanlı üçün dəyərlidir. XX əsrin sonlarında geosiyasi xəritənin dəyişməsi, xüsusilə SSRİ-nin dağılması postsovet məkanında mürəkkəb proseslərə yol açdı.

Azərbaycan Respublikası 1991-ci ildə müstəqilliyini bərpa etsə də, 1991–1993-cü illər ölkənin siyasi tarixinə dərin böhran, vətəndaş qarşıdurmaları, separatizm və müharibə məğlubiyyətləri dövrü kimi daxil oldu. Dövlətin mövcudluğu təhlükə altında idi: mərkəzi hakimiyyət zəifləmiş, orduda parçalanmalar baş vermiş, ölkə ərazisinin 20 faizi işğal olunmuşdu. Müstəqilliyin ilk illərində xalqımız qarşıya çıxan mürəkkəb problemlərin həllini, xilaskarlıq missiyasını Heydər Əliyevin hakimiyyətə gəlməsində gördü. 1991-1993-cü illər ölkəmizin müasir tarixində hərc-mərclik, özbaşınalıq və qeyri-peşəkar idarəetmə dövrü kimi xatırlanır. Dövlətin suveren mövcudluğuna təhdid yaradan bütün amillər həmin dövrdə ölkəyə sərişstəsiz və qeyri-peşəkar şəxslərin rəhbərlik etməsinə görə baş verirdi.

Belə bir şəraitdə 1993-cü il iyunun 9-da xalqın təkidli tələbi ilə Bakıya dəvət olunan Heydər Əliyev iyunun 15-də Milli Məclisin Sədri seçildi və oktyabrın 3-də keçirilən ümumxalq səsverməsində Azərbaycan Respublikasının Prezidenti oldu. Həmin gün yalnız siyasi liderin hakimiyyətə dönüşü deyil, həm də müstəqil dövlətçiliyimizin xilas və davamlı inkişaf yoluna çıxışı kimi tarixləşdi.

TARİXİ ZƏRURƏTDƏN YARADILAN YENİ AZƏRBAYCAN PARTİYASI

1990-cı illərin əvvəlləri Azərbaycan dövrünün ağır günlərini yaşayırdı. Bir tərəfdən, separatçı qüvvələr və onların himayədarları ölkəmizi parçalayıb, digər tərəfdən, iqtisadiyyatımız tamamilə dağılmışdır. Şəhər və kəndlərimiz bir-birinin ardınca işğal edilirdi. Müstəqilliyimizin ilk illərində hakimiyyətdə olan və bir-birini əvəz edən sərişstəsiz siyasi qüvvələr respublikadakı vəziyyəti daha da ağırlaşdıraraq təhlükəli böhran vəziyyətinə çatdırmışdılar. Ölkəni bürümüş dərin siyasi, iqtisadi, sosial böhran xalqın qabaqcıl hissəsi olan ziyalıları, tanınmış insanları son dərəcə narahat edirdi. Xalq bütövlükdə, uçuruma sürükləyən məqamlar istər ölkə daxilində, istərsə də xaricində onun sütunlarını zəiflətməyə başlamışdı. İqtisadiyyatımız böhranlı vəziyyətə gəlib çatmış, işsizlik, demək olar ki, kütləvi hal almışdı. Bunun nəticəsi olaraq əhalinin yaşayış səviyyəsi minimum səviyyəyə çatmışdı. Dövlət müstəqilliyi haqqında Konstitusiyaya Aktı 1991-ci il oktyabrın 18-də qəbul edilsə də, Azərbaycan özünün əsl müstəqilliyini Ümummilli Lider Heydər Əliyevin hakimiyyətə qayıdışından sonra əldə etdi. Müstəqil Azərbaycanın Qurucusu Heydər Əliyev ən yeni tariximizin çətin anlarından şərəflə çıxaraq, müstəqilliyimizin gerçəkləşməsində və ictimai-siyasi həyatımızın bütün istiqamətləri üzrə inkişafın təmin edilməsində qərar rolunu oynadı. YAP-ın yaradılması Azərbaycan dövlətçiliyinin formalaşması prosesinə təsirini göstərdi. YAP-ın yaradılması Azərbaycanın müasir tarixinin möhtəşəm və ən əlamətdar hadisələrindən biridir. Həmin vaxtlar YAP-ın yaranması tarixi zərurət idi. Dövlətçilik məfkurəsini gücləndirmək, milli dövlətçilik ideologiyasını işləyib-hazırlamaq və onu reallaşdırmaq həmin dövrlər üçün güclü siyasi iradə və bacarıq tələb edirdi. Bunların öhdəsindən layiqincə gələ biləcək şəxs Ulu Öndər Heydər Əliyev ola bilərdi. Belə bir şəraitdə Azərbaycan xalqı ümidini məhz müdrik dövlət xadimi, zəngin dövlətçilik təcrübəsinə malik olan, öz fəaliyyətində xalqın ali mənafeyini, dövlətin milli maraqlarını rəhbər tutan görkəmli siyasətçi Heydər Əliyevə bağlamışdı. 1992-ci ilin oktyabrında bir qrup Azərbaycan ziyalısının "91-lər" Heydər Əliyevə müraciət edərək Yeni Azərbaycan Partiyasının yaradılmasını təklif etmişdi. Tarixə məşhur "91-lərin müraciəti" kimi düşmüş həmin müraciəti imzalayan ziyalılar bütün bu təhlükələri görür və getdikcə vəziyyətin daha da ağırlaşacağını, illərlə həsrətində olduğumuz müstəqilliyimizin yenidən itirilməsi təhlükəsi ilə qarşılaşacağımızı aydın dərk edirdilər. Məhz buna görə də hər zaman Azərbaycan xalqının güvəndiyi, arxalandığı, öz vətəninə, millətini sonsuz məhəbbətlə sevən xilaskar Liderə - Heydər Əliyevə müraciət etdilər. Bu müraciəti 91 nəfər imzalasa da, bütün xalqın istəyini və arzusunun əks etdirirdi. Həmin müraciət "Səs" qəzetində "Azərbaycan Sizin sözlünüzü gözləyir" başlığı ilə dərc edilir.

Ümummilli Lider Heydər Əliyev isə ziyalılara göndərdiyi 24 oktyabr 1992-ci il tarixli cavab məktubunda Yeni Azərbaycan Partiyasının yaradılmasına və ona rəhbərlik etməyə razılıq vermişdi. 1992-ci il noyabrın 21-də Naxçıvanda YAP-ın təsis konfransının keçirilməsi, Ulu Öndər Heydər Əliyevin partiyanın Sədri seçilməsi ölkəmizin parlaq gələcəyini müəyyənləşdirən çox mühüm - əlamətdar hadisə oldu. YAP öz yaranışı ilə Azərbaycanın ictimai-siyasi fikir, siyasi fəaliyyət və mübarizələr tarixinə yeni bir keyfiyyət gətirdi. Yeni Azərbaycan Partiyası indiyə kimi qalibiyyətlər, qələbələr, zəfərlər partiyası kimi fəaliyyət göstərüb. Əlbəttə ki, xalqın düzgün seçimi yeni və qüdrətli Azərbaycanın yaranması ilə nəticələndi. Ona görə ki, YAP üzərinə düşən missiyanı uğurla həyata keçirdi. YAP yaranandan, Azərbaycanın siyasi həyatında özünəməxsus rola malik olan təşkilat kimi qəbul edildi. Bunun da əsas səbəbi o idi ki, partiyanın rəhbərliyində Ulu Öndər Heydər Əliyev kimi Azərbaycan xalqının böyük hörmət və inam bəslədiyi Dahi Şəxsiyyət dayanırdı. YAP Azərbaycan dövlətinin müstəqilliyinin qorunub-saxlanılmasında və dövlətçiliyimizin inkişaf etdirilməsində müstəsna xidmətləri olan siyasi təşkilata çevrildi. 1993-cü ildə xalqın təkidli tələbi ilə Ulu Öndər Heydər Əliyevin hakimiyyətə qayıdışı ölkəmizin müstəqilliyini əbədi etmiş oldu. Azərbaycan cəmiyyətində dövlətçilik ideyalarının bərqərar olması fundamental mahiyyət kəsb etməyə başladı.

MİLLİ DÖVLƏTÇİLİYİN KONSEPSİYASI YARADILDI

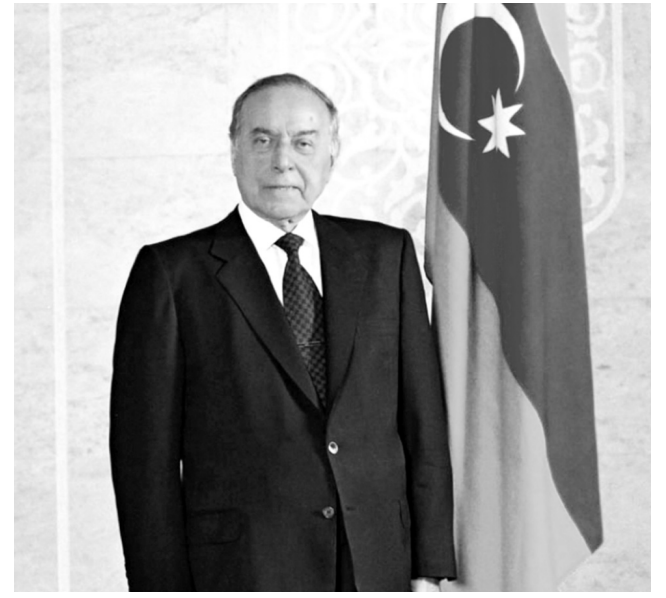
1993-cü il iyunun 15-də Ümummilli Lider Heydər Əliyevin Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinə Sədr seçilməsi ölkəmizin siyasi tarixində müstəsna rol oynadı və Azərbaycan keyfiyyətə yeni bir mərhələyə qədəm qoydu. Milli Məclisin 1993-cü il iyunun 15-də keçirilən iclasındakı çıxışında Ulu Öndər Heydər Əliyev Azərbaycan dövlətçiliyinin gələcək inkişaf strategiyasını elan etdi və sonrakı illərdə onu həyata keçirdi. Ulu Öndər Heydər Əliyev milli dövlətçiliyin konsepsiyasını yaratdı. Bütün maneələrə baxmayaraq, ən qısa müddətdə, ölkədə ictimai-siyasi sabitlik bərpa olundu. Mürəkkəb siyasi şəraitdə Ümummilli Lider Heydər Əliyevin böyük potensialı Azərbaycanın müstəqilliyinin qorunmasına çevrildi.

1993-cü il oktyabrın 3-də ümumxalq səsverməsi nəticəsində, Ulu Öndər Heydər Əliyev Azərbaycan Respublikasının Prezidenti seçildi. Ulu Öndər ölkədə xaos və anarxiyanı, cəmiyyətdə hökm sürən iqtisadi-siyasi və mənəvi-psixoloji gərginliyi aradan qaldırdı. Böyük zəka və iradə sahibi olan Ümummilli Lider Heydər Əliyev, qısa zaman kəsiyində, müharibə bölgəsində atəşkəsə, ölkədə möhkəm və dönməz sabitlik yaradılmasına, qeyri-qanuni silahlı dəstələrin ləğvinə, ümummilli böhrana son qoyaraq, demokratik islahatlar yoluna keçirilməsinə nail oldu. Ulu Öndər Heydər Əliyevin düşünülmüş siyasəti dövlətin gələcək həyatının inkişafına hesablanmışdır. Belə ki, Ulu Öndər Azərbaycan dövlətini və xalqını dövrün ən çətin sınaqlarından çıxararaq, ölkənin ictimai-siyasi, iqtisadi və mədəni-mənəvi tərəqqisinə nail olmuşdur.

Ölkəmizin qazandığı bütün uğur və nailiyyətlər, inkişaf və tərəqqi, xalqımızın milli dəyərlərinin qorunması Heydər Əliyev Şəxsiyyətinin bəhrəsidir. Ölkəmiz demokratiya, hüquqi dövlət quruculuğu yolu ilə irəlilədi, xalq birliyi yarandı. 1993-cü ilin oktyabr ayının 3-də YAP-ın Sədri Heydər Əliyevin Prezident seçilməsi ölkəmizdə iqtisadi sabitliyin təmin edilməsi, tənəzzülə uğramasının qarşısının alınması və yeni dövrün tələblərinə uyğun şəkildə islahatların həyata keçirilməsində böyük əhəmiyyət kəsb etdi. Sonrakı dövrlərdə Azərbaycan vətəndaşlarının sosial durumunun yaxşılaşdırılması ilə bərabər, dövlət quruculuğu siyasətinin ardıcıl surətdə həyata keçirilməsi, Azərbaycan dövlətinin beynəlxalq nüfuzunun artırılması istiqamətində addımlar atıldı. Ulu Öndər Heydər Əliyevin Azərbaycan dövlətçiliyi qarşısında başlıca xidmətləri sırasında dövlət müstəqilliyinin qorunub saxlanması və inkişaf etdirilməsi istiqamətində görülən işlərdən biri kimi dövlət quruculuğunun hüquqi bazasının yaradılması idi. 1995-ci ildə qəbul edilmiş Konstitusiyaya Azərbaycan Respublikasının dövlət quruculuğunun əsaslarını qoydu. Ulu Öndərin birbaşa təşəbbüsü ilə hazırlanmış və ümumxalq səsverməsi nəticəsində qəbul olunmuş bu Sənəd, müstəqil Azərbaycanın ilk Konstitusiyası kimi tarixə yazıldı. Onun gərgin səyləri nəticəsində hüquqi, demokratik, dünyəvi dövlət quruculuğu yolu ilə irəliləyən müstəqil Azərbaycanda vətəndaş cəmiyyətinin formalaşması, insanların azad, sərbəst yaşaması, qanunun aliliyinin təmin edilməsi məqsədi ilə ən yüksək tələblərə cavab verən normativ-hüquqi baza yaradıldı.

“AZƏRBAYCAN XALQI AZADLIĞINI ƏLDƏ ETMİŞ XALQ KİMİ YAŞAYACAQ”

Müstəqilliyin əvəzsiz nemət olduğunu və xalqın tarixi taleyində çox önəmli rol oynadığını böyük qürur hissi ilə bəyan edən Ulu Öndər Heydər Əliyev Azərbaycanın müstə-

qilliyini əbədi və dönməz etdi: "Azərbaycan xalqı azadlığını əldə etmiş xalq kimi yaşayacaq, öz müstəqil dövlətini qoruyacaq, saxlayacaq və müstəqil Azərbaycan Respublikası əbədi yaşayacaqdır", - deyən Dahi Öndər Heydər Əliyevin müəllifi olduğu 1994-cü ilin 20 sentyabrında nəhəng neft müqaviləsi – "Əsrin müqaviləsi" imzalandı. Dünyanın ən aparıcı dövlətlərinin ən qabaqcıl şirkətlərinin bu kontraktı iştirakı isə ölkəmizin regionda əhəmiyyətini və nüfuzunu artırdı. Azərbaycan iri regional layihələrdə, Avropanın və bütövlükdə, dünya enerji təhlükəsizliyi sistemə qoşuldu. Ulu Öndər Heydər Əliyevin Azərbaycan dövlətçiliyi qarşısında başlıca xidmətləri sırasında dövlət müstəqilliyinin qorunub saxlanması və inkişaf etdirilməsi istiqamətində görülən işlərdən biri kimi dövlət quruculuğunun hüquqi bazasının yaradılması idi. 1995-ci ildə qəbul edilmiş Konstitusiyaya Azərbaycan Respublikasının dövlət quruculuğunun əsaslarını qoydu. Azərbaycan demokratik, hüquqi, dünyəvi dövlət kimi ilk dəfə olaraq insan hüquqlarının prioritetliyini və hakimiyyət bölgüsünü özünün gələcək inkişafı kimi seçdi. Ulu Öndərin birbaşa təşəbbüsü ilə hazırlanmış və ümumxalq səsverməsi nəticəsində qəbul olunmuş bu Sənəd, müstəqil Azərbaycanın ilk Konstitusiyası kimi tarixə yazıldı.

Ulu Öndər Heydər Əliyevin siyasi kursunun layiqli davamçısı Möhtərəm Prezidentimiz İlham Əliyevin yürütdüyü siyasət Azərbaycanın böyük nailiyyətlər əldə etməsinə səbəb olub. Müasir dövrümüzdə Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə ölkədə uğurlu islahatlar aparılır, Azərbaycan regionun lider dövlətinə çevrilib, diplomatiya sahəsində uğurlar əldə edilib. Prezident İlham Əliyevin imzaladığı məqsədyönlü fərman və sərəncamlarla, qəbul etdiyi pragmatik qərarlarla, habelə, obyektiv realıqdan irəli gələn addımları ilə ölkəmizin dinamik yüksəlişini və insanların rifahının yüksəlməsini təmin edib. 2003-cü ildən etibarən Azərbaycan Respublikasının Prezidenti Cənab İlham Əliyevin uğurlu daxili və xarici siyasəti, məqsədyönlü islahatlar proqramı ölkəmizin bütün sahələrdə yeni nailiyyətlərlə müşahidə olunan sürətli inkişaf mərhələsinə qədəm qoymasına səbəb olub.

Prezident İlham Əliyevin həyata keçirdiyi güclü dövlət, güclü ordu strategiyası torpaqlarımızın işğaldan azad olması ilə nəticələndi. Ali Baş Komandan, Prezident İlham Əliyevin rəhbərliyi altında Azərbaycan Ordusunun işğal altında olan torpaqlarımızı azad etmək məqsədilə Zəfər yürüşünə başlaması və qırx dörd gün davam edən hərbi əməliyyatlar nəticəsində Ermənistanın 30 il ərzində qurduğu silahlı qüvvələrini darmadağı edərək qələbə qazanması tariximizə yeni gün olaraq daxil edildi. Müzəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyev tərəfindən təsdiqlənən mükəmməl hərbi strategiya və taktika döyüş meydanında Azərbaycan Ordusunun "Dəmir yumruq" əməliyyatını sürətlə və az itki ilə həyata keçirməyə imkan verdi. Prezident İlham Əliyevin dediyi kimi, O, ata vəsiyyətini, Ümummilli Lider Heydər Əliyevin ən böyük arzusunun – Qarabağın mənfur düşmənlərdən, işğalçı ermənilərdən azad olunmasını gerçəkləşdirdi. Prezident İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə işğaldan azad olunmuş ərazilərimizdə sürətli yenidənqurma və bərpa işləri həyata keçirilməkdədir. 30 il ərzində xarabazara çevrilmiş torpaqlarımızda canlanan müşahidə olunmaqdadır.

Qazanılan bütün nailiyyətlərin əsasında Ümummilli Lider tərəfindən müəyyənləşdirilən siyasi kurs və Prezident İlham Əliyevin bu siyasi kursu uğurla davam etdirməsi faktı dayanır. Bu gün Azərbaycan dünyanın dinamik inkişaf edən, modernləşən, beynəlxalq miqyasda nüfuzu gündən-gündən artan dövlətinə çevrilib və Prezident İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə daha da yüksək zirvələr fəth edir. Ümummilli Liderin layiqli davamçısı olan Prezident İlham Əliyev tərəfindən həyata keçirilən uğurlu daxili və xarici siyasət kursu Ulu Öndər Heydər Əliyev ideyalarına söykənir və əldə edilən dinamik inkişaf, sarsılmaz ictimai-siyasi sabitlik göstərir ki, müasir müstəqil Azərbaycanın seçdiyi strateji yol milli maraqlara və xalqın ali iradəsinə əsaslanır.

Zümrüd BAYRAMOVA

Yeni Azərbaycan Partiyasının nümayəndələri Zəfər parkını ziyarət ediblər

27 Sentyabr - Anım Günü ilə əlaqədar Yeni Azərbaycan Partiyasının nümayəndələri Bakıda Zəfər parkını ziyarət ediblər. Zəfər abidəsinin önünə əklil və gül dəstələri qoyulub,

Azərbaycanın ərazi bütövlüyü və suverenliyi uğrunda canlarını qurban vermiş şəhidlərin əziz xatirəsi ehtiramla yad olunub.

Milli maraqlar, xarici təzyiqlər və strateji balans

Birləşmiş Millətlər Təşkilatının (BMT) Baş Assambleyasının iclasları global siyasətdə mövcud fay xətlərini, dövlətlərin bir-birinə olan münasibətlərini və beynəlxalq güc balansını aydın şəkildə nümayiş etdirən əsas müstəvidir. Xüsusilə Yaxın Şərqdə eskalasiyanın artması, İran ətrafında gərginliyin dərinləşməsi və supergüclərin qarşılıqlı ittihamları fonunda global geostrateji arxitektura ciddi sınaq qarşısındadır.

Belə bir mürəkkəb şəraitdə Azərbaycan Respublikası xarici siyasətində mütləq suverenliyə, milli maraqlara və praqmatik balansa söykənən müstəqil xətt yürüdü. Lakin müəyyən xarici dairələrin və media mərkəzlərinin Bakının bu müstəqil kursunu hədəf alması, Azərbaycanı İslam dünyası və ya strateji müttəfiqi Türkiyə ilə qarşı-qarşıya gətirmək cəhdləri xüsusi analitik təhlil tələb edir. Qlobal diqqətin Yaxın Şərqdəki hərbi münaqişələrə və İran ətrafındakı eskalasiyaya yönəldiyi bir vaxtda Azərbaycanın prioritetləri tamamilə aydındır: milli təhlükəsizliyin qorunması, regional sabitlik və beynəlxalq hüquq normallarına riayət olunması.

Azərbaycan hər zaman dövlətlərin ərazi bütövlüyünü və suverenliyini beynəlxalq münasibətlərin toxunulmaz prinsipi hesab edir. Hər bir müstəqil dövlət kimi, Azərbaycan da hansı ölkə ilə hansı səviyyədə diplomatik, iqtisadi və ya hərbi-texniki əməkdaşlıq quracağını öz milli maraqları əsasında müəyyənləşdirir. Bu, BMT Nizamnaməsinin dövlətlərin suveren bərabərliyi prinsipinə tam uyğundur.

Niyə Azərbaycan?

Xüsusilə Qərbdəki bezi ermənipərəst mərkəzlər və regional rəqiblər Azərbaycanın beynəlxalq aləmdə artan nüfuzunu həzm edə bilməyərək, süni informasiya manipulyasiyalarına əl atırlar. Azərbaycanı İslam aləmindən təcrid etmək cəhdləri tamamilə əsassızdır. Azərbaycan İslam Əməkdaşlıq Təşkilatının (İÖT) fəal üzvüdür və Fələstin məsələsi də daxil olmaqla, İslam dünyasını narahat edən fundamental problemlərdə hər zaman beynəlxalq hüquqa və iki dövlətli həll variantına ("Two-State Solution") dəstək nümayiş etdirib. Bakının digər dövlətlərlə praqmatik iqtisadi-enerji əlaqələrini din və ya ideologiya müstəvisinə çəkərək qarayaxma kampaniyası aparmaq bezi ideoloji mərkəzlərin manipulyativ alətidir.

Azərbaycan ilə Türkiyə arasındakı

münasibətlər Şuşa Bəyannaməsi ilə rəsmiləşmiş mütləq müttəfiqlik və strateji tərəfdaşlıq səviyyəsindədir. İki ölkənin xarici siyasətində bezi konyuktur fərqlilikləri qabardaraq "Bakı və Ankara qarşı-qarşıya gəlir" tezisini formalaşdırmağa çalışanlar iki məqamı unudurlar. Birincisi, müttəfiqlik hər iki dövlətin suveren qərarlarına hörməti tələb edir. İkincisi, Türk Dövlətləri Təşkilatı (TDT) çərçivəsində Bakı və Ankara Türk dünyasının integrasiyasında birgə hərəkət edən əsas iki drayverdir.

Azərbaycanın geostrateji mövqeyi - Avropa ilə Asiyanın, Şimal ilə Cənubun kəsişməsində yerləşməsi - ölkəyə bloklara qoşulmamaq və çoxşaxəli (multi-vector) diplomatiya yürütmək məcburiyyəti və üstünlüyü verir. Azərbaycan Avropanın enerji təhlükəsizliyində etibarlı tərəfdaş olmaqla yanaşı, Qlobal Cənub və Şərq ölkələri ilə də geniş ticarət-logistika əlaqələrinə malikdir. Yaxın Şərqdəki müharibələr və digər geosiyasi böhranlar fonunda Azərbaycanın təşəbbüskarı olduğu nəqliyyat koridorları (Orta Dəhliz, Şimal-Cənub) global ticarətin kəsintisizliyini təmin edən təhlükəsiz limana çevrilir.

Suverenliyin üç sütunu

Müasir beynəlxalq münasibətlər sisteminə yaşanan global turbulenslik, supergüclər arasında dərinləşən qarşıdurmalar və Yaxın Şərqdən Şərqi Avropayadək uzanan hərbi-siyasi böhranlar fonunda dövlətlərin suverenliyini qoruması mürəkkəb xarakter alıb. Belə bir şəraitdə Azərbaycan Respublikasının xarici siyasət strategiyası

ideoloji və ya konyuktur amillərə deyil, üç fundamental sütuna söykənir: milli dövlət maraqları, iqtisadi müstəqillik və daxili sabitlik. Birincisi, xarici siyasətin ana xətti: mütləq suverenlik və şəxələndirilmiş diplomatiya. Azərbaycanın xarici siyasətinin ana xəttini mütləq suverenliyin qorunması və bərabər hüquqlu tərəfdaşlıq təşkil edir. Bakı heç bir geostrateji qütbün vassalına çevrilmədən, öz xarici kursunu sırf milli maraqları çərçivəsində tənzimləyir.

İkincisi, bloklara qoşulmama və şəxələndirmə. Azərbaycan Qoşulmama Hərəkatına sədrlik dövründə formalaşdırdığı neytrallıq və ədalətli beynəlxalq nizam prinsiplərinə sadıqdır. Ölkə həm Qərb, həm Şərq, həm də Qlobal Cənub dövlətləri ilə müstəqil dialoq platforması qurub.

Üçüncüsü, təzyiqlərə qarşı qətiyyət. Qərbdəki bezi ermənipərəst mərkəzlərin və ya regional rəqiblərin qərəzli kampaniyalarına qarşı Azərbaycan təmkinli, lakin adekvat cavab strategiyası nümayiş etdirir. Bakının diplomatik tərəfdaşlıqları hansısa üçüncü ölkəyə qarşı deyil, öz milli təhlükəsizliyinə xidmət edir.

İqtisadi müstəqillik olmadan siyasi suverenliyin mövcud ola bilməyəcəyi prinsipini əsas tutan Azərbaycan xarici borcları minimuma endirərək, özünü təmin edən resurs bazası yaradıb. Azərbaycan Avropanın enerji təhlükəsizliyində əvəzolunmaz tərəfdaşdır. Cənub Qaz Dəhlizi və gələcəkdə "yaşıl enerji" eksportu Bakıya beynəlxalq masada ciddi diplomatik rıçaq verir.

Yaxın Şərqdəki müharibələr və digər

nəqliyyat böhranları onunda Azərbaycanın mərkəzində durduğu Orta Dəhliz və Şimal-Cənub nəqliyyat marşrutları Asiya ilə Avropa arasında ən təhlükəsiz və səmərəli ticarət xəttinə çevrilib. İqtisadi resursların şəxələnməsi Bakının xarici donorlardan və ya maliyyə təzyiqlərindən tam azad olmasını təmin edir.

Azərbaycanı regionun digər dövlətlərindən fərqləndirən ən mühüm amillərdən biri ölkədəki siyasi, sosial və konfessional sabitlikdir. Daxili sabitliyin sarsılmazlığı xarici güclərin ölkə daxilində "rəngli inqilablar" və ya dini-etnik qarşıdurmalar yaratmaq cəhdlərinin qarşısını alan əsas qalxandır. 44 günlük Vətən Müharibəsi və 2023-cü ilin antiterror tədbirləri göstərdi ki, cəmiyyət milli ideallar və dövlətçilik maraqları ətrafında tək bir yumruq kimi birləşib. Bu unikal həmrəylik xarici təzyiqlərə qarşı dövlətin ən güclü geopolitik sıqortasıdır.

Azərbaycanın xarici siyasətinin arxitekturasında müttəfiqlik münasibətləri xüsusi yer tutur. Şuşa Bəyannaməsi ilə rəsmiləşən bu ittifaq Cənubi Qafqazda təhlükəsizliyin və çəkindirici gücün baş zəmanətçisidir. Bakı Türk dünyasının hərbi, iqtisadi və siyasi integrasiyasını sürətləndirən əsas drayverlərdən biridir. Bu, Azərbaycana regional güc mərkəzi olmaqla yanaşı, qlobal müstəvidə də kollektiv nüfuz qazandırır.

Azərbaycanın xarici siyasətinin uğuru onun praqmatik, real siyasətə söykənən və tam suveren xarakterindədir. Ölkə başqalarının geostrateji oyunlarında alət olmaqdan imtina edərək, öz milli maraqlarını şərtləndirən, sülhün və logistikanın açar dövləti rolunu oynayır. Güclü iqtisadiyyat, sarsılmaz daxili sabitlik və çevik diplomatiya Azərbaycanın müstəqil inkişaf yolunun əbədi zəmanətidir.

BMT Baş Assambleyası müstəvisində gedən gərgin polemikalar və Yaxın Şərqdəki alovlanan münaqişələr göstərir ki, ideoloji və ya tərəfkeş siyasət yürütmək dövlətləri böhranların içinə çəkir. Azərbaycanın xarici siyasətinin ana xətti isə emosiyalara və ya xarici təzyiqlərə deyil, milli dövlət maraqlarına, iqtisadi müstəqilliyə və daxili sabitliyə söykənir. Bakını xarici güclərin poliqonuna çevirmək, onu İslam dünyası və ya Türkiyə ilə qarşı-qarşıya qoymaq cəhdləri Azərbaycan dövlətinin praqmatik, çevik və suveren siyasəti qarşısında hər zaman uğursuzluğa məhkumdur.

V.VƏLİLİ

YAP-ın VIII qurultayının nümayəndələri Ulu Öndər Heydər Əliyevin xatirəsini yad ediblər

Oktyabrın 1-də Yeni Azərbaycan Partiyasının VIII qurultayının nümayəndələri Fəxri xiyabanda müasir müstəqil Azərbaycan dövlətinin qurucusu, Yeni Azərbaycan Partiyasının yaradıcısı, xalqımızın Ümummilli Lideri Heydər Əliyevin xatirəsini yad edib, məzarı önünə əklil və gül dəstələri qoyublar.

Görkəmli oftalmoloq-alim, akademik Zərifə xanım Əliyevanın da xatirəsi anılıb, məzarı üzərinə tər güllər düzülüb.

Yeni Azərbaycan Partiyasının VIII qurultayına hazırlıq çərçivəsində 2026-cı il sentyabrın 7-dən 19-dək partiyanın

84 yerli təşkilatı tərəfindən ümumilikdə 16239 nəfərin iştirakı ilə keçirilən hesabat konfranslarında VII qurultaydan sonra qarşıya qoyulan vəzifələrin icrası istiqamətində görülmüş işlərə dair məruzələr dinlənilmiş və əldə olunmuş nəticələr təhlil edilərək geniş müzakirələr aparılmışdır. Bütün konfranslarda Azərbaycan Respublikasının Prezidenti, Yeni Azərbaycan Partiyasının Sədri cənab İlham Əliyevin həyata keçirdiyi siyasət birmənalı olaraq yekdilliklə dəstəklənmiş, Onun Azərbaycanın qazandığı nailiyyətlərdə, müstəqilliyinin qorunmasında, ərazi bütövlüyünün və mütləq suverenliyinin təmin edilməsində titanik fəaliyyəti xüsusilə vurğulanmış və Azərbaycanın nəinki Cənubi Qafqazda, daha geniş coğrafiyada söz sahibinə çevrildiyi qürurla qeyd edilmişdir. Hesabat konfranslarının yekunlarına əsasən rayon və şəhər təşkilatları tərəfindən VIII qurultaya 960 nəfər nümayəndə seçilmişdir. Qurultay oktyabrın 2-də Heydər Əliyev Mərkəzində keçiriləcəkdir.

“Feyk xəbərlərdən qorunmaq üçün media savadlılığı ən aktual məsələdir”

“Süni intellekt dövründə cəmiyyəti informasiyasız təsəvvür etmək qəti mümkün deyil.

İnformasiya bolluğunun yarandığı bir zamanda isə iki istiqamət olduqca aktual və önəmlidir: İnformasiyanın həqiqiliyi və keyfiyyətli məlumat sistemi. Sosial şəbəkələrin və informasiya bumnun gündəlik həyatımızı “işğal” etdiyi bir zamanda media savadlılığı olduqca önəm daşıyan məqamdır. İlk növbədə ona görə ki, informasiya bolluğu şəraitində yaşayan, günün əksər hissəsini sosial şəbəkələrdə bu və digər şəkildə ən müxtəlif xəbərlər qəbul etməklə keçirən Azərbaycan cəmiyyəti sağlam və dürüst informasiya seçiminə sahib olmalıdır. Feyk xəbərlərin tüğyan etdiyi hazırkı şəraitdə bu, olduqca vacib məsələdir”.

Bu fikirləri SİA-ya açıqlamasında jurnalist ekspert Mətləb Salahov bildirib. O xüsusilə bir məqama diqqət cəkib ki, media savadlılığı deyəndə ilk növbədə Kütləvi İnformasiya Vasitələrində, mediada yayılan məlumatları qiymətləndirmək seriyəsi nəzərdə tutulur. “Bu məsələ barədə Prezident İlham Əliyevin Media və Yayım Şurasının təşkilatçılığı ilə “Qütbləşmiş dünyada media vasitəsilə etimadın qurulması” mövzusunda Asiyada Qarşılıqlı Fəaliyyət və Etimad Tədbirləri üzrə Müsavirinin (AQEM) Media Forumunun iştirakçılarının müzakirəsində də mühüm məqamlara toxunulub. İnsanların müəyyən seriyəsi olmalıdır ki, mediada yayılan məlumatları dəyərləndirə bilsin, doğrudur yoxsa yalandır, nə məqsədlə yayılır, mənbəyi nədir?

Yeni cəmiyyət ona təqdim edilən və kobud şəkildə ifadə etsək ona sırıdılan feyk və qərəz dolu informasiya ilə düzgün xəbəri ayırd etmək imkanında olmalıdır. Eyni zamanda düşünürəm ki, media savadlılığı məsələsində geniş media subyektləri və vətəndaş cəmiyyətləri fəal rol oynamalıdır. Bu, prosesin effektivliyi üçün vacib məqamdır”.

Afət Tahirqızı

Mətləb Salahov: “Cəmiyyət feyk və qərəz dolu informasiya ilə düzgün xəbəri ayırd etmək imkanında olmalıdır”

Bakı qlobal investisiya platformasına çevrilir

Bakıda Prezident İlham Əliyevin himayəsi ilə keçirilən II Azərbaycan Beynəlxalq İnvestisiya Forumu ölkənin investisiya imkanlarının xarici investorların diqqətinə çatdırılması, yeni biznes əlaqələrinin qurulması və beynəlxalq iqtisadi əməkdaşlığın genişləndirilməsi üçün mühüm müzakirə meydanına çevrilib.

Forumun əsas mövzusunun investisiya sabitliyinin dayağı istiqamətdə müəyyənləşdirilməsi dünya iqtisadiyyatında baş verən son dəyişikliklərlə sıx bağlıdır. Forumda qlobal iqtisadi gündəmin aktual məsələləri, Azərbaycanın investisiya imkanları, regional və beynəlxalq bağlantıların inkişafı, eləcə də müxtəlif iqtisadi sahələr üzrə əməkdaşlıq perspektivləri geniş müzakirə olunub. Azərbaycanın investisiya, istehsal, innovasiya və regional dəyər zəncirlərinin inkişafı baxımından malik olduğu potensial geniş auditoriyaya təqdim olunub. Eyni zamanda, ölkəmizin xarici sərmayələr üçün açıq, əlverişli və dayanıqlı iqtisadi mühitə malik olduğu, strateji layihələrin həyata keçirilməsində etibarlı tərəfdaş kimi mövqeyi diqqətə çatdırılıb.

Onu da qeyd edim ki, Azərbaycan öz investisiya imkanlarını təqdim etməklə kifayətlənmədi. Eyni zamanda xarici şirkətlərin bir-biri ilə görüşməsi, mümkün tərəfdaşlıqları müzakirə etməsi və konkret layihələr ətrafında danışıqlar aparması üçün ortaq məkan formalaşdırıldı. Başqa sözlə, forumun funksiyası təqdimatdan dialoqa, dialoqdan isə layihəyə keçidi sürətləndirmək idi. Müzakirə mövzularının genişliyi də bu yanaşmanı təsdiqlədi. Azərbaycanın investisiya potensialı artıq yalnız enerji sektoru ilə izah olunmur.

Orta Dəhliz, logistika, rəqəmsal iqtisadiyyat, süni intellekt, sənaye, yaşıl enerji, aqrobiznes, kapital bazarları, əczaçılıq, su təsərrüfatı və digər istiqamətlər forumun gündəliyində yer aldı. Bu dəyişiklik təsadüfi deyil. Qlobal investisiya mühitində kapitalın yeni sahələrə yönəlməsi ölkələr qarşısında yalnız maliyyə vəsaiti cəlb etmək deyil, iqtisadiyyatın müxtəlif istiqamətlərində rəqəbatqabiliyyətli layihələr formalaşdırmaq vəzifəsi qoyur. Azərbaycanın coğrafi mövqeyi uzun müddətdir tranzit üstünlük kimi təqdim edilir.

Eyni məntiq rəqəmsal iqtisadiyyat və süni intellekt üzrə müzakirələrdə də özünü göstərdi. Dünyada investisiya qərarları getdikcə texnologiya, məhsuldarlıq və innovasiya imkanları ilə daha sıx əlaqələnir. Bu səbəbdən Azərbaycanın investisiya gündəliyinə süni intellektin, rəqəmsal infrastrukturun və yeni texnologiyaların daxil edilməsi yalnız yeni sektorların axtarışı deyil, mövcud iqtisadi sahələrin də yenilənməsi baxımından əhəmiyyətli-dir.

Prezident İlham Əliyevin forum iştirakçılarının müraciətində də bu məqam xüsusi xətt kimi ortaya çıxır. Azərbaycanın investisiyaya yanaşması yalnız ölkəyə maliyyə resurslarının gətirilməsi üzərində qurulmur. Texnologiya, bilik, təcrübə, innovasiya və yeni bazarlara çıxış imkanları yaranan tərəfdaşlıqların cəlb edilməsi də

Həsən Bayramov, Pedaqogika üzrə elmlər doktoru, professor

əsas məqsədlər sırasında göstərilir. Bu yanaşma investisiyanın iqtisadiyyata təsirini yalnız qoyulan vəsaitin həcmi ilə deyil, onun yaratdığı əlavə imkanlarla qiymətləndirməyə əsas verir.

Beləliklə, il ərzində müxtəlif beynəlxalq platformalarda aparılan investisiya danışıqları ayrı-ayrı tədbirlərin nəticəsi olmaqdan çıxaraq daha böyük əməkdaşlıq xəttinin hissəsinə çevrilir. Bu isə Azərbaycanın investisiya siyasətində enerji sektorundan kənar istiqamətlərin cəkisinin artırılması cəhdini də göstərir.

Yerigəlməşən belə forumların ölkə iqtisadiyyatının inkişafında mühüm rol oynadığını vurğulamaq istəyirəm. Bunu çox yüksək qiymətləndirmək lazımdır və hesab edirəm ki, Azərbaycanda iqtisadi artımın təməli məhz belə forumlarda qoyulur.

Süni intellekt həyatın müxtəlif sahələrinə sürətlə daxil olur. Lakin hər bir sorğu, görüntü və video yaratma əməliyyatının arxasında böyük hesablama gücü, elektrik enerjisi, su və fiziki infrastruktur dayanır. Bu səbəbdən Sİ-nin sürətli inkişafı artıq yalnız texnoloji məsələ deyil, həm də iqlim və su ehtiyatları ilə bağlı problem kimi araşdırılır.

BMT Universitetinin 2026-cı ilin iyununda açıqladığı hesabatda bildirilir ki, süni intellektin ekoloji təsirini yalnız karbon emissiyaları ilə ölçmək kifayət deyil. Data

Azərbaycan Respublikası
Media və Yayım Şurası

Yazı Azərbaycan Respublikası Media və Yayım Şurasının maliyyə dəstəyi ilə “Ekologiya və ətraf mühitin mühafizəsi” istiqaməti çərçivəsində hazırlanıb.

Sİ və ekologiya: qələbə kimin olacaq?

mərkəzlərinin fəaliyyəti eyni zamanda böyük həcmdə su və torpaq resursları tələb edir. Üstəlik, bu üç göstərici həmişə eyni istiqamətdə dəyişir: karbon emissiyasını azaltmaq üçün seçilən enerji mənbəyi su və ya torpaq istifadəsini artırır.

Hesabata görə, dünya üzrə data mərkəzləri 2025-ci ildə təxminən 448 teravatt-saat elektrik enerjisi istehlak edib. Bu göstərici data mərkəzlərini ölkə kimi təsəvvür etdikdə onları dünyanın ən böyük elektrik istehlakçıları sırasında yerləşdirir. Eyni il onların fəaliyyəti ilə bağlı təxminən 208 milyon ton karbon qazı emissiyası və 1,2 trilyon gallon su izi hesablanıb.

Əsas narahatlıq isə tələbatın sürətlə artmasıdır. BMT Universitetinin hesablamalarına əsasən, 2030-cu ildə data mərkəzlərinin elektrik tələbatı 945 teravatt-saata çata bilər. Bu, həmin dövrdə dünya üzrə elektrik istehlakının təxminən 3 faizinə bərabər olacaq. Eyni vaxtda onların su izi 9,3 trilyon

on litr, torpaq izi isə 14 500 kvadrat kilometrdən çox ola bilər.

Süni intellektin enerji sərfiyyatı barədə danışarkən çox vaxt nəhəng modellərin hazırlanması ön plana çıxarılır. Lakin BMT Universitetinin hesabatı başqa bir məqama diqqət çəkir: model istifadəyə verildikdən sonra hər gün milyonlarla sorğunun emalı da böyük enerji tələb edir.

Hesabata görə, Sİ sistemlərinin ümumi enerji istifadəsinin 80–90 faizi modelin istifadəçilərin sorğularına cavab verməsi mərhələsi ilə bağlı ola bilər. Yeni AI-dən gündəlik istifadə artıqca enerji tələbatı da yüksəlir. Mətnlə müqayisədə görüntü və xüsusilə video yaratmaq daha çox hesablama resursu tələb edir.

Data mərkəzlərində yüksək hesablama gücü böyük istilik yaradır. Avadanlıqların işlək vəziyyətdə saxlanması üçün müxtəlif soyutma sistemlərindən istifadə olunur və bunların bir hissəsi su tələb edir. Bundan başqa, elektrik enerjisinin

istehsalının özü də su izi yaradır.

Bu səbəbdən data mərkəzinin harada yerləşdirilməsi xüsusi əhəmiyyət daşıyır. Eyni həcmdə hesablama aparən iki mərkəzin ekoloji təsiri istifadə etdiyi elektrik mənbəyinə, iqlim şəraitinə, soyutma texnologiyasına və yerləşdiyi ərazidəki su ehtiyatlarına görə ciddi şəkildə fərqlənə bilər. Nature jurnalında dərc olunan araşdırmalar da Sİ serverlərinin enerji, su və karbon təsirlərinin məhz yerləşmə və enerji sistemindən əhəmiyyətli dərəcədə asılı olduğunu göstərir.

“Yaşıl enerji” problemi tam həll edirmi?

Mütəxəssislərin diqqət çəkdiyi əsas məqamlardan biri də budur ki, Sİ-nin ekoloji təsirini yalnız karbon emissiyası ilə qiymətləndirmək düzgün nəticə verməyə bilər.

Nature Reviews Clean Technology jurnalında dərc olunan araşdırmaya görə, su sərfiyyatını azaltmağa yönəlmiş bezi üsullar

əksinə, karbon emissiyalarını artırır. Tədqiqatçılar buna görə Sİ infrastrukturunu üçün enerji, su və karbon göstəricilərinin birlikdə nəzərə alınmasını təklif edirlər.

Bu yanaşma BMT Universitetinin hesabatında da vurğulanır. Hesabata görə, aşağı karbonlu elektrik enerjisi avtomatik olaraq aşağı su və torpaq izi demək deyil. Buna görə Sİ-nin “yaşıl” olub-olmadığını yalnız istifadə etdiyi elektrik enerjisinin mənbəyinə əsasən müəyyənləşdirmək mümkün deyil.

Tələbat artır, texnologiya isə səmərələşir

Bununla belə, məsələ yalnız mənfəi təsirlərdən ibarət deyil. Yeni nəsil çiplər, daha səmərəli modellər, alternativ soyutma sistemləri və bərpa olunan enerji mənbələri data mərkəzlərinin ekoloji yükünü azaltmağa imkan verə bilər.

Lakin burada başqa bir risk — “əks reaksiya effekti” ortaya çıxır.

Texnologiya daha səmərəli olduqca onun istifadəsi ucuzlaşır və nəticədə insanlar və şirkətlər Sİ-dən daha çox istifadə edə bilərlər. Beləliklə, bir əməliyyatın enerji sərfiyyatı azalsa da, ümumi tələbat arta bilər. BMT Universiteti buna görə yalnız texnoloji səmərəliliyin deyil, həm də ümumi resurs istifadəsinin izlənilməsinə vacib sayır.

Nəticədə süni intellektin iqlimə təsiri sadə şəkildə “Sİ təbiət üçün zərərli” və ya “yaşıl texnologiyadır” kimi qiymətləndirilə bilməz. Onun real ekoloji izi istifadə olunan enerji mənbəyindən, data mərkəzinin yerləşdiyi ərazidən, su ehtiyatlarından, avadanlığın səmərəliliyindən və insanların Sİ-dən istifadə miqyasından asılıdır. BMT Universitetinin yanaşmasına görə, əsas məsələ süni intellektin inkişafını dayandırmaq deyil, onun elektrik, su, torpaq və karbon izini şəffaf şəkildə ölçmək və idarə etməkdir.

Lalə Mehralı

30 sentyabr 2026-cı il tarixində Dövlət Gömrük Komitəsinin Tibbi Xidmət İdarəsinin rəisi Ceyhun Məmmədov, Elmi-Təcrübi və Tədris Mərkəzinin rəisi, Milli Məclisin Səhiyyə Komitəsinin sədr müavini Rəşad Mahmudov, mütəxəssislər Şəhla Mirzəzadə və Azad Əhmədov, Mərkəzi Gömrük Hospitalının Poliklinika şöbəsinin rəisi Tamilla Əliyeva və Sanitar-Karantin Xidmətinin mütəxəssisi Vüsalə Ağayeva Azərbaycan Respublikası Səhiyyə Nazirliyinin İctimai Səhiyyə və İslahatlar Mərkəzinin 20 illik yubileyinə həsr olunmuş “Azərbaycanda ictimai səhiyyə: müasir çağırışlar və gələcək hədəflər” mövzusunda elmi-praktik konfransda iştirak

Dövlət Gömrük Komitəsi Tibbi Xidmət İdarəsinin nümayəndə heyəti ictimai səhiyyə üzrə elmi-praktik konfransda iştirak edib

ediblər.

Konfransın rəsmi hissəsində Dövlət Gömrük Komitəsinin Tibbi Xidmət İdarəsinin rəisi Ceyhun Məmmədov çıxış edərək Səhiyyə Nazirliyinin İctimai Səhiyyə və İslahatlar Mərkəzini 20 illik yubileyi münasibətilə təbrik edib. O, İctimai Səhiyyə və İslahatlar Mərkəzinin (İSİM) ötən 20 il ərzində ölkəmizdə ictimai səhiyyənin inkişafına, əhəlinin sağlamlığının qorunmasına və xəstəliklərin profilaktikasına mühüm töhfələr verdiyini qeyd edib.

İdarə rəisi Ceyhun Məmmədov İSİM-in profilaktik tədbirlərin gücləndirilməsi, sağlam həyat tərzinin təşviqi, əhəlinin sağlamlıqla bağlı maarifləndirilməsi, xəstəliklərin erkən aşkarlanması və qarşısının alınması, eləcə də müasir elmi yanaşmaların səhiyyə praktikasına tətbiqində mühüm rolunu vurğulayıb və İSİM-in kollektivinə gələcək fəaliyyətində uğurlar arzulayaraq, mərkəzin ölkəmizdə ictimai səhiyyənin inkişafı istiqamətində fəaliyyətinin bundan sonra da uğurla davam etdiriləcəyinə əminliyini ifadə edib.

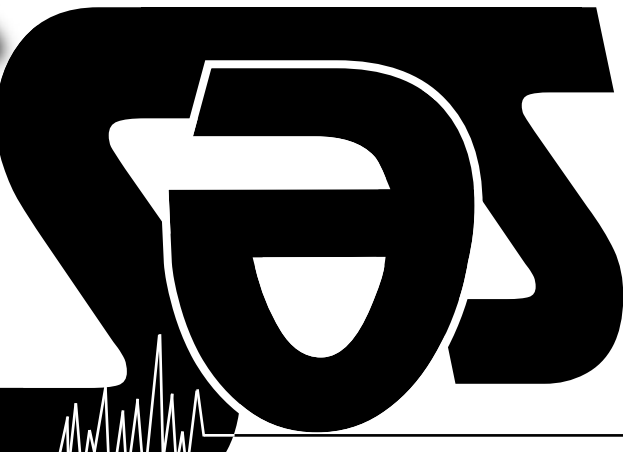
Dövlət Gömrük Komitəsinin Tibbi Xidmət İdarəsinin Elmi-Təcrübi və Tədris Mərkəzinin rəisi, Milli Məclisin Səhiyyə Komitəsinin sədr müavini Rəşad Mahmudov çıxış

edərək İctimai Səhiyyə və İslahatlar Mərkəzinin kollektivini 20 illik yubileyi münasibətilə təbrik edib, mərkəzin ötən dövr ərzində ölkəmizdə ictimai səhiyyənin inkişafına və əhəlinin sağlamlığının qorunmasına verdiyi mühüm töhfələri qeyd edib.

Elmi-praktik konfrans çərçivəsində ictimai səhiyyə sahəsində mövcud vəziyyət, qarşıda duran çağırışlar və gələcək hədəflər ətrafında geniş fikir mübadiləsi aparılıb. Tədbirdə müxtəlif səhiyyə müəssisələrinin nümayəndələri, mütəxəssislər və ekspertlər iştirak edərək aktual məsələlərə dair məruzələrlə çıxış ediblər. Konfrans səhiyyə sahəsində çalışan mütəxəssislər arasında təcrübə mübadiləsinin aparılması, müasir yanaşmaların müzakirəsi və gələcək əməkdaşlıq istiqamətlərinin müəyyənləşdirilməsi baxımından əhəmiyyətli platforma olub.

Tədbirdə Səhiyyə Nazirliyi İctimai Səhiyyə və İslahatlar Mərkəzinin ilk direktoru olmuş, Mərkəzə 2006-2018-ci illərdə uğurla rəhbərlik etmiş Dövlət Gömrük Komitəsinin Tibbi Xidmət İdarəsinin rəisi Ceyhun Məmmədova Azərbaycanca ictimai səhiyyənin inkişafına verdiyi töhfəyə görə xatirə hədiyyəsi təqdim olunub.

Diplomdan əvvəl bacarıq: Azərbaycan əmək bazarında “kağız üzərində ixtisas” dövrü bitir?

Son günlər Azərbaycanda əmək bazarı, rəqəmsal bacarıqlar və insan kapitalı məsələləri yenidən gündəmə gəlib. “Baku ID 2026” çərçivəsində keçirilən “Azərbaycan Bacarıqlar Akseleratoru” müzakirəsində əmək bazarındakı bacarıq boşluqları, süni intellekt, kibertəhlükəsizlik, rəqəmsal və yaşıl bacarıqların inkişafı xüsusi diqqət mərkəzində olub.

matla işləmək, süni intellekt alətlərindən istifadə, kibertəhlükəsizlik qaydalarını anlamaq, yeni proqramlara uyğunlaşmaq və daim öyrənmək tələb oluna bilər. Deməli, gələcəyin əmək bazarında əsas sual “Nə bitirmisən?” deyil, getdikcə daha çox “Nə edə bilirsən?” olacaq.

Bu dəyişiklik yalnız gənclərə aid deyil. 35-40 yaşlarında olan və uzun müddət eyni peşədə çalışan insanlar da yeni bacarıqlar qazanmaq məcburiyyətində qala bilərlər. Çünki texnologiyanın tətbiqi bir çox sahədə işin özünü tamamilə yox etməsə də, işçinin həmin işi görmə formasını dəyişir.

Məsələn, əvvəllər yalnız müəyyən texniki əməkdaşın görə bildiyi məlumat emali, sənədlərin hazırlanması, hesabatların ilkin təhlili və digər rutin proseslərin bir hissəsi

Limonun içinə dəfnə yarpağı qoyun - MARAQLI

Son dövrlərdə sosial şəbəkələrdə yayılan təbii üsullardan biri də limon və dəfnə yarpağının birlikdə istifadəsidir. İddiaya görə, limonun içinə dəfnə yarpağı yerləşdirmək evdə xoş qoxu yaratmağa və bəzi məişət problemlərini azaltmağa kömək edə bilər.

SİA xəbər verir ki, bu üsulu sınavan bəzi insanlar limonun təbii turşuluğu ilə dəfnə yarpağının etirli xüsusiyyətlərinin birləşərək evdə daha təravətli hava yaratdığını bildirirlər. Dəfnə yarpağı uzun illərdir həm yeməklərdə ətirverici kimi, həm də müxtəlif ənənəvi istifadələrdə yer alır.

Necə tətbiq olunur?

Bunun üçün bir limon götürülür və üzərinə bir neçə kiçik kəsik edilir. Daha sonra həmin hissələrə dəfnə yarpaqları yerləşdirilir. Hazırlanan qarışım evin müxtəlif yerlərində saxlanılır. İstifadə edənlərin sözlərinə görə, limonun və dəfnə yarpağının qoxusu otaqda xoş bir ətir yarada bilər.

Bəzi inanclarda isə dəfnə yarpağı uğur, bolluq və pozitiv enerji simvolu kimi qəbul edilir.

Mütəxəssislər bildirirlər ki, bu kimi təbii üsullar əsasən qoxunu yaxşılaşdırmaq və evdə xoş atmosfer yaratmaq üçün istifadə oluna bilər. Onları sağlamlıq problemlərinin müalicəsi kimi

Lətifə Musayeva

istiqamətlərin təqdim olunması əmək bazarında tələb olunan bacarıqların necə şəxsləndiyini göstərən nümunələrdəndir.

Burada daha böyük bir sual ortaya çıxır: Azərbaycan təhsil sistemi insanlara diplom almağı, yoxsa əmək bazarında real dəyər yaratmağı öyrətməlidir?

Əslində bunlar bir-birinə alternativ deyil. Universitet və diplom fundamental bilik verir. Amma həmin bilik əmək bazarının dəyişən tələbləri ilə tamamlanmadıqda, məzunla işəgötürən arasında gözlənti fərqi yarana bilər.

Məhz buna görə “ömürboyu təhsil” anlayışı getdikcə daha çox əhəmiyyət qazanır. İnsan universiteti bitirdikdən sonra təhsilinin başa çatdığını düşünmək əvəzinə, peşəsi dəyişdikcə və texnologiya yeniləndikcə yeni bacarıqlar əldə etməli olur.

Azərbaycanın rəqəmsal inkişaf üzrə planında da müstəqil mütəxəssislərin hüquqi statusunun müəyyənləşdirilməsi, rəqəmsal səyyah vizası, innovativ maliyyələşmə, texnoparklar və yüksək ixtisaslı kadrların hazırlanması kimi istiqamətlərin nəzərdə tutulması əmək bazarının klassik “işçi–işəgötürən” modelindən daha çevik struktura doğru dəyişdiyini göstərir. Nəticədə yaxın illərdə

əmək bazarında maraqlı bir rəqabət yarana bilər: eyni diplomu olan iki namizəddən hansının daha çox dəyər yarada bildiyi əsas məsələyə çevriləcək.

Bu isə artıq təhsil seçimindən çox, insanın özünü əmək bazarında necə “yenilədiyi” məsələsidir. Və bəlkə də gələcəyin ən vacib CV sətri universitetin adı yox, son bir ildə hansı yeni bacarığı qazandığını olacaq.

Ayşən Vəli

Rəsmi məlumatda həmçinin ömürboyu öyrənmə və işçi qüvvəsinin mobilliyi kimi məsələlər vurğulanıb.

Məsələ artıq yalnız “hansı peşəyə tələbat var?” sualından ibarət deyil. Daha maraqlı dəyişiklik ondan ibarətdir ki, işəgötürənin namizəd haqqında təsəvvürünü yalnız diplom, ixtisas və iş stajı deyil, real bacarıqlar formalaşdırmağa başlayır. Bu isə həm universitetlər, həm peşə təhsili, həm də artıq işləyən insanlar üçün yeni vəziyyət yaradır. S A mövzu ilə bağlı araşdırma edib.

Azərbaycanın 2026–2028-ci illər üzrə rəqəmsal inkişaf fəaliyyət planında da İKT, süni intellekt və informasiya təhlükəsizliyi üzrə bilik və bacarıqların artırılması ayrıca istiqamət kimi müəyyənləşdirilib. Sənəddə ixtisaslı kadr çatışmazlığı və artan kibertəhlükəsizlik riskləri də mövcud problemlər sırasında göstərilir.

Bu dəyişiklik xüsusilə gənclər üçün maraqlı paradoks yaradır. Bir tərəfdən universitet diplomunu əmək bazarına giriş üçün mühüm baza olaraq qalır. Digər tərəfdən, yalnız diplomun özü insanın konkret işi yerinə yetirə bildiyini göstərmir. Məsələn, rəqəmsal mühitdə çalışan şəxsədən məlu-

artıq rəqəmsal alətlərlə daha sürətli həyata keçirilə bilər. Bu halda işçinin üstünlüyü həmin işi mexaniki şəkildə görməsində deyil, nəticəni düzgün qiymətləndirməsində, səhvi müəyyənləşdirməsində və texnologiyadan məqsədyönlü istifadə etməsində ortaya çıxır.

Bu səbəbdən Azərbaycanda qarşıdakı illərin əsas məsələlərindən biri bacarıqla diplom arasındakı fərqi necə aradan qaldırılacağıdır.

Dövlət Statistika Komitəsinin əmək bazarı üzrə 2026-cı ildə yenilənmiş məlumat bazasında məşğulluq, əməkhaqqı, peşə hazırlığı və digər göstəricilər ayrıca izlənilir. Bu da əmək bazarının artıq yalnız iş yerlərinin sayı ilə deyil, işçi qüvvəsinin keyfiyyəti və hazırlığı ilə birlikdə qiymətləndirilməsinin əhəmiyyətini göstərir.

Digər tərəfdən, Dövlət Məşğulluq Agentliyinin sentyabr-oktyabr aylarında müxtəlif şəhər və rayonlarda keçiriləcək “PeşəFest 2026” çərçivəsində kibertəhlükəsizlik, IoT, UI/UX dizayn, SƏTƏM, uçuş mühəndisliyi, tibb bacısı, geyim dizaynı və digər

Baş redaktor:
Bəhrüz Quliyev

Ünvanımız:
**Bakı şəhəri,
Üzeyir Hacıbəyli
küçəsi, 66.**
Şəhadətnamə: № 022492
sesmediaqrup@gmail.com
sesqazeti@gmail.com
“ƏLİNCƏ” AZƏRBAYCAN XEYRİYYƏ
CƏMİYYƏTİNİN ORQANI.
QƏZET 1991-Cİ İL
YANVARIN 11-DƏN ÇIXIR
Tel: 598-33-90
Faks: 493-11-62

Redaksiyanın mövqeyi
ilə müəllifin mövqeyi
üst-üstə düşməyə bilər.

Qəzet
həftədə iki dəfə
nəşr olunur
Tiraj: 2000